

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาวิเคราะห์หลักขันติในการดำเนินชีวิตของชาวตำบลท่าม่วง
อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัย : พระครูสุตธรรมวิสุทธิ (วิระชัย จิตฺตมฺโม/ จงกลณี)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาประมวล ฐานตฺโต, ดร. ป.ธ. ๖, พธ.บ.(ภาษาไทย),

M.A. (Ling), M.A., Ph.D.(Pali& Bud),

: ผศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ ป.ธ.๗,พธ.บ. (ปรัชญา), M.A. (Bud.),

พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)

: ดร.ประยูร แสงใส ป.ธ. ๔, พ.ม., พธ.บ., P.G. Dip. In

Journalism., M.A. (Ed), Ph.D. (Ed),

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๒๗/๐๓/๕๕

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักขันติในพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักขันติของชาวตำบลท่าม่วง และเพื่อวิเคราะห์ประโยชน์ของขันติในการดำเนินชีวิตของชาวตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นการศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ภาคสนาม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่าขันติเป็นหลักธรรมที่กล่าวถึงความอดทนต่อสิ่งชั่วร้ายที่เกิดขึ้นทั้งภายในจิตใจและภายนอกสิ่งชั่วร้ายหรือปัจจัยภายใน ได้แก่ ความโลภ เป็นต้น สิ่งชั่วร้ายหรือปัจจัยภายนอก ได้แก่ คำพูดเสียดสี เป็นต้น ลักษณะของขันติจะมีลักษณะอดกลั้นไม่ดุร้าย ไม่ก่อทุกข์ให้เกิดขึ้น มีความเบิกบานอยู่เป็นนิตย์ ขันติ ๔ ประเภท คือ อดทนต่อความลำบากอดทนต่อทุกขเวทนา อดทนต่อความเจ็บใจและอดทนต่ออำนาจกิเลสคือ โสภณ โกรธ หลง บุคคลสามารถสร้างความอดทนด้วยการยึดหลักหิริโอตตปัสสั ทนทานอารมณ์ที่มากกระทบจิตใจ ขันติที่ปรากฏในมงคลสูตรมี ๒ ลักษณะคือ ขันติพื้นฐาน ซึ่งมาคู่กับโสรัจจะ เป็นความอดทนในการทำงานทั่วไป ได้แก่ อริยาสน ขันติคืออดทนต่อการล่วงเกินของคนอื่น ส่วนขันติในฆราวาสธรรมเป็นการอดทนต่อการทำงาน เลี้ยงชีพ ไม่ย่อท้อต่อความลำบากโทษของการขาดขันติคือ เป็นผู้มากด้วยเวรเมื่อตายไปจะเขาถึงอบายภูมิ ส่วนอานิสงส์ของขันติคือ เป็นที่รักเป็นที่พอใจของคนหมู่มากไม่ดุร้ายไม่มีความเคียดแค้นไม่หลงสติ และหลังจากตายจะไปเกิดในสุคติ

ชาวตำบลท่าม่วงได้นำหลักขันติมาใช้ในการดำเนินชีวิตโดยปฏิบัติตามหลักขันติคือพิจารณาเห็นโทษของความโกรธที่เกิดขึ้นจากความไม่พอใจหรือขัดเคืองใจ ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ป็นเหตุให้สร้างปัญหาหรือประพฤติดนพิตศีลธรรมได้ เช่น คำผู้อื่นทำร้ายผู้อื่นเป็นต้นไม่ให้ยัคิดตามความต้องการ เช่น การซื้อสิ่งของราคาแพง การอยากได้ทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นต้น เมื่อห้ามความโลภได้ก็ไม่ต้องทำให้เดือดร้อนในภายหลัง ในการดำรงชีวิตคือการศึกษาเล่าเรียน การทำงานหรือทำหน้าที่ของตน ความอดทนเป็นหลักสำคัญที่ทำให้ชาวตำบลท่าม่วงบรรลุเป้าหมายช่วยพัฒนาสุขภาพกายคือทำให้กายเป็นปกติสุข ไม่อ่อนล้าหรือกระสับกระส่ายเพราะขาดความอดทนมีความเป็นอยู่ดีเพราะเมื่ออดทนต่อความลำบากได้ก็ทำให้ทำงานได้สำเร็จ รวมทั้งสุขภาพจิตให้ดีขึ้นเพราะสามารถบรรเทาความโลภโกรธหลงได้ นอกจากนี้ยังทำให้บรรลุเป้าหมายชีวิตในการดำเนินชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและศีลธรรม

Thesis Title : An analytical of khanti principles for using in daily life of
thamuang sub-district people, selabhum district, Roi-et Province

Researcher : Phrakrusutadhammavisut (Viracai Thitadhammo / Jongkolnee)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha Pramuan Thanadatto, Pali VI, B.A. M.A. (Ling.), M.A, Ph.D.
(Pali & Bud.)

: Assist.Prof.Dr.Sowit Bamrungphak, Pali VII, B.A.(Phil.), M.A.
(Bud.), Ph.D.(Buddhist Studies)

: Dr. Prayoon Saengsai Pali.IV, B.A., M.A.(Ed), P.G.DIP.
in Journalism Ph.D.(Ed)

Data of Graduation : 27/03/2013

ABSTRACT

The objectives of thesis were to study on Morality of Patience in the life ways of people in Tambon Thamuang, Selaphum district, Roi-Et Province and to analyze the Use of Morality of Patience in the life ways of people in Tambon Thamuang, Selaphum district, Roi-Et province by collecting data from Tipitaka, academic documents in Buddhism, research works related, and interview on the field with the descriptive analytical method.

The results of research were found that morality mentioned was patience to all things which tempt in both internal and external. The internal factor means greed, and external means gossip etc. the kinds of patience were; tolerance, being not cruel, no creating any suffering, having always high spirits. There were four kinds as follows; being patient to trouble, being patient to suffering, being patient to indignation, and being patient to the power of defilements; greed, angry, and delusion. People could create the patience by holding the morality of shame and fear of evil and knowing the feeling coming to the mind. Two kinds of patience in Mongkala Sutra were; the basic patience joining with modesty-it was useful for general working such as Athivasanakhanti means being patient to offenders. But Khanti in the virtues of householder would be patient to life-living in all troubles. Bad effect of lacking of patience was having more fates. After death, they would go to the hell. But the good effect of patience was being lover of

many people, being no cruel, having no trouble, having no delusion and after death, they would to the heaven.

TambolTamuang people brought the teaching of patience to apply in life ways. They followed it by investigating the bad effect of angry which caused many problems and bad behaviors such as; abusing others, harming others etc., by having no pleasure to needs such as; buying the expensive things, want to have other's things etc. while protected the greed, there would be no trouble in later. Life-living was to study and work on one's own duty. Morality of patience was the important teaching for TambolTamuang people attained their success. It could help them have a good health by making their bodies healthy without weakness or being moody because of lacking patience, and help them have a good wealth. When having patience, they could be successful in all works. With having more mental health, because they could rescue their greed, angry, and delusion. Besides these, it can help them be successful on life-living in economics, society and morality.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายท่าน ดังนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ พระครูวินัยธรรมสมุทร ถาวรธมฺโม, ผศ.ดร. ดร. ประจัญ จันเดิบ พระมหาประมวธ ฐานทศโต,ดร. ผศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดิ์และดร.ประยูร แสงใส กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ปรีกษา ชี้แนะแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ และตรวจสอบงาน โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย แม้งานสอนจะมีมาก แต่ก็เสียสละเวลา ตรวจสอบให้ จนเป็นปัจจัยสำคัญให้งานสำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบ คุณอาจารย์สนั่น ประเสริฐ อาจารย์ประจำห้องเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด

ขอขอบคุณพระมหาพิสิฐ วิสิฏฐปญโญ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ที่ได้อำนวยความสะดวกในการติดต่อกันและให้ยืมเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ตลอดจนเจ้าของผลงานวิชาการทุกเล่มที่ได้ นำมาอ้างอิง เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ขอขอบคุณผู้ให้การสัมภาษณ์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ ข้อมูลในการสัมภาษณ์ เพื่อให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์

ผู้วิจัยขอน้อมอุทิศบูชาคุณพระพุทธศาสนา คุณโยมบิดามารดาผู้ให้กำเนิดอรรถภาพ ร่างกายจนมีโอกาสดำเนินชีวิตในพระพุทธศาสนาและศึกษาพระธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และขออานิสงส์ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยนี้ให้แด่พระอุปัชฌาย์ อาจารย์ ผู้ให้กำเนิดทางพระพุทธศาสนา ของงานวิจัยนี้จึงสำเร็จประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาโดยทั่วกันเทอญ

พระครูสุตธรรมวิสุตย์

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖